

ÇOCUKLARIN CİNSEL EĞİTİMİ İLE İLGİLİ ANNE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

RESEARCH OF MOTHER'S OPINIONS ABOUT THE CHILDREN'S SEXUAL EDUCATION

Belma TUĞRUL* İsmihan ARTAN**

ÖZET: Toplumsal değişim ve gelişmeler, yaşamımızın her alanında etkisini göstermektedir. Ancak, 21.YY'ın insanının halen direnç gösterdiği ve geleneksel yapısını koruduğu değerler, tutumlar da bulunmaktadır. Örneğin "cinsellik" toplumsal gelişmelerle aynı paralellikte bilinç ve bilgi düzeyinde değişimlerin yaşanmadığı hatta toplumumuzda tabu olarak düşünüldüğü için, sürekli üstü kapatılan bir konu olmaya devam etmektedir. Bu araştırma alt sosyo kültürel düzeyde 2-18 yaş grubunda çocuğu olan 665 anne ile yürütülmüştür. Annelere, çocuklarının cinsel eğitimi ve cinsellikle ilgili tutumlarını belirlemek amacıyla 21 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Elde edilen bulguların, istatistiksel analizleri SPSS 10 Windows programında Khi-kare işlemleriyle yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır: Tüm yaş grubundaki anneler, en yüksek oranda cinsel eğitimin ne olduğunu bilmediklerini ifade ederken, diğer bir grup anne de cinselliği, cinsel ilişki olarak tanımlamışlardır. Anneler, cinselliğin ve cinsel eğitimin lise yıllarında başladığını belirtmişlerdir. Hem kız hem de erkek çocuklara, cinsellikle ilgili bilgilerin daha fazla oranda anneler tarafından verildiği bulunurken, çocukların cinsel konularla ilgili sorularını aile üyeleri dışındaki kişilere sormasının uygun karşılanmayacağı da bulunmuştur. Annelerin, çocukları soru sormadan herhangi bir konuda bilgi vermeyi düşünmedikleri ve çoğunlukla da cevap verirken utanma hissettikleri belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Cinsellik, cinsel eğitim, anne/anneler.*

ABSTRACT: Effects of social changes and developments are seen of our life. However, people of 21.century still have resistancy and traditionally conservative attitudes towards some values. For example, in our society because "sexuality" is still a tabu, it is a hidden subject for which there is no change in consciousness and level of information parallel with social development. In this research, 665 mother from low socio-cultural level who have children between 2-18 age groups were participated. In order to determine their attitudes toward sexuality and sexual education of their children, 21 question were asked in a questionnaire statistical analysis of data where taken by chi-square method of SPSS 10 for Windows Program. Some of the re-

sults of these analysis are: Mother's is of all age groups express that they do not know what the sexual education is and other groups define the sexuality as a sexual intercourse. They say that sexuality and sexual education start in high school years. They explain that both for boys and girls, some informations about sexuality are given by mothers and asking some questions to other people outside of family is not appropriate. They express that without any demand of children, mothers usually don't give any information about any subject and they usually feel ashamed when they answer.

Key words: *Sexuality, sexual education, mother/mothers.*

1. GİRİŞ

Sadece ülkemizde değil pekçok ülkede annelerin çok yakın zamana kadar cinsel eğitim sözcüğünü telaffuz etmekten bile kaçındıkları bilinmektedir. Cinsellikle ilgili konular genelde üstü kapalı geçirilir, bazen görmezlikten gelinir, bazen kızgınlıkla, hatta ayıplamayla karşılanır.

Pekçok kişi, eğer çocuk ve gençlere cinsel eğitim verilirse, onların cinsel bir yaşama başlayacaklarını ve cinsel eğitimin çocukların masumiyetini bozacağını düşünür (Noonan, 1999). Bazıları da cinsel konular konuşulmadığı zaman cinsel konularla ilgili sorunların da olmayacağını düşünmektedirler [1].

Oysa cinsellikle ilgili sorunların kaynağında doğru zamanda, doğru kişiler tarafından uygun ve tatminkar bilgi ve cevapların verilmemesi yatmaktadır.

Bilgisizlik beraberinde pek çok sorunu getirir ve bu sorunlar, çoğu zaman yaşam boyu kişiyle beraber yaşar. Atabek "insanlar bilmedikleri konularla uğraşmazlar" önyargısının

*Doç.Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fak., İlköğretim Bölümü Okulöncesi Anabilim Dalı, Ankara

**Doç.Dr., Hacettepe Üniversitesi, Ev Ekonomisi Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü, Ankara

yanlışlığına değinmekte ve merak duygusunun toplumun yasaklarının önüne geçeceğini savunmaktadır. Özellikle de cinsellik gibi içgüdüsel bir konunun çocukluktan itibaren dikkati çektiğini belirtmektedir (Atabek 1994) [2]. Bunun yanında, cinselliği yok sayarak çocuk ve gençleri ondan uzak tutmak mümkün değildir. Görsel ve basılı medyada, ilan panolarında, satın aldığımız pek çok ürünün üzerinde cinsel uyarıcılar ile karşılaşmak mümkündür. Bu uyarıcılar sadece görsel olmayıp aynı zamanda inançları, tutumları, bilgileri de yönlendirebilecek bir şekle sahiptirler (Strong, vd., 1996) [3].

Ne çocuklar, ne de gençler ve yetişkinler bu tür uyarıcılardan tamamen uzak kalamazlar. O halde özellikle cinselliğin ayıp ve tabu sayıldığı toplumlarda cinsel eğitime gereken önem vermeli; öncelikle anlamı ve önemi konusunda çalışmalar yapılmalı daha sonra ise, her toplumun kendi özelliklerine uygun programlar hazırlanmalıdır.

Günümüzde cinsel eğitimin doğumla beraber başlaması gerektiği düşüncesi hızla yayılmaktadır. Bebekler henüz birkaç saatlik veya birkaç günlükken hatta henüz hastaneden eve dönmeden anne babaların bebeklerine onların cinsiyetlerine uygun şekilde hitap ettikleri, bebeğin eşyalarının, oyuncaklarının, giysilerinin cinsiyetine yönelik seçildiği görülmektedir (Ross, et.al., 1992; Compenni, 1999) [4,5].

Yetişkinin çocuğuna karşı gösterdiği cinsiyet tipli davranışları, çocuğun cinsellikle ilgili deneyimlerini oluşturmaktadır.

Cinselliğin biyolojik / fizyolojik ve içgüdüsel olarak yönlenen boyutu kadar yakın çevresinin ilişkileriyle gelişen ve şekillenen sosyal ve duygusal boyutu da çok önemlidir.

Bu noktada cinsel eğitimin içeriğini belirlemek gerekir. Çünkü cinsel eğitim denince pek çok yetişkinin aklına cinselliğin fizyolojik yönünün geldiği görülmektedir. SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States)'a göre cinsel eğitim, bilgilendirme, tutum geliştirme, inançlar, değerler, ilişkiler ve mahremiyet konularını ele alan ve yaşam boyu süren bir süreçtir.

Cinsel eğitim, cinsel roller, kişiler arası ilişkiler, sevgi, mahremiyet, vücut algısı ve üreme sağlığı konularının hepsini birden kapsayan bir eğitimidir. (SIECUS, 2000) [6].

2 . BİREYLER ve YÖNTEM

Bu araştırma alt sosyo-kültürel düzeydeki annelerin cinsel eğitimle ilgili bilgi, düşünce ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma 13 Nolu Mamak Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi ile Gülveren Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Grup Başkanlığı'nda sürdürülmüştür.

2.1 Bireyler

Evren: Ankara il merkezinde yaşayan alt sosyo kültürel düzeydeki 2-18 yaş grubu çocuğu olan anneler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Örnekleme: Alt sosyo kültürel düzeydeki, 2-18 yaş grubu çocuğu olan ve Ankara İl Merkezindeki Mamak ve Gülveren Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezlerine başvuran öz ve boşanmamış anneler arasından random yöntemle seçilen 665 anne, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma örneklemindeki annelerin tamamı okuma yazma bilmeyen veya ilkokul mezunu anneler arasından seçilmiştir.

Araştırma örneklemine alınan annelerin birden fazla çocuğu olması durumunda, bir anneye sadece bir kez ve tek bir çocuğu için anket uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen "annelerin, çocuklarına yönelik cinsel eğitimle ilgili bilgi, düşünce ve tutumlarını değerlendirme anketi" aracılığı ile toplanmıştır.

Anket iki bölümden ve toplam 21 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde anne ve çocukla ilgili demografik bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise annelerin cinsel eğitimle ilgili bilgileri, çocukların cinsellikle ilgili sorularına ait bilgiler ve annelerin çocuklarının cinsellikle il-

gili sorularını cevaplarırkenki tutumlarına ait sorular yer almaktadır. Sorular açık uçlu olarak sorulmuş, daha sonra araştırmacılar tarafından gruplanarak değerlendirilmiştir. Anket formu yüz yüze görüşme yöntemi ile araştırmacılar tarafından doldurulmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizleri SPSS-10/WINDOWS programıyla yapılmış ve khi-kare analizi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma grubunu oluşturan annelerin 2-18 yaşları arasındaki çocuklarının cinsel eğitimine ilişkin duygu, düşünce ve bilgilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş anket formu aracılığıyla toplanan verilerin khi-kare istatistiksel analiz sonuçları sunulmuştur.

Tablo 2. 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "cinsel eğitim nedir?" sorusuna verdikleri cevapların anne yaşına göre dağılımı.

Cinsel Eğt Nedir?	Bilmiyorum		Cinsel İlişki ve onu ifade eden tanımlardır		Kendi bedenini tanımadır		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
AnneYaş								
19 - altı	32	74.4	10	23.3	1	2.3	43	100.0
20 - 29	203	58.7	119	34.4	24	6.9	346	100.0
30 - 39	131	55.3	86	36.3	20	8.4	237	100.0
40 - üstü	29	74.4	8	20.5	2	5.1	39	100.0
TOPLAM	395	59.4	223	33.5	47	7.1	665	100.0

$X^2 = 9.965$ $p=0.126>0.05$, önemsiz.

Annelerin "cinsel eğitim nedir?" sorusuna verdikleri cevaplardan 19 ve üstü yaş grubundaki annelerin %74,4'ü, 20-29 yaş grubundaki annelerin %58,7'si, 30-39 yaş grubundaki annelerin %55,3'ü ve 40 yaş ve üstü yaş grubundaki annelerin de %74,4'ü cinsel eğitimin ne anlama geldiğini bilmedikleri anlaşılmaktadır. Khi-kare analiz sonucu, gruplar arasında istatistiksel düzeyde önemli bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 3. 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "cinsellik ne zaman başlar?" sorusuna verdikleri cevapların çocuk cinsiyetine göre dağılımı.

Cinsellik ne zaman başlar\Cinsiyet	Bilmiyorum		0-3 Yaşta		3-6 Yaşta		İlköğretim Yıllarında		Lise Yıllarında		Yetişkinlikte		Evlenince		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Kız çocuğu olan anneler	45	13.9	5	1.5	22	6.8	57	17.5	132	40.6	38	11.7	26	8.0	325	1000
Erkek çocuğu olan anneler	48	14.1	16	4.7	13	3.8	64	18.8	151	44.4	22	6.5	26	7.7	340	1000
TOPLAM	93	14.0	21	3.2	35	5.3	121	18.2	283	42.5	52	7.8	60	9.0	665	1000

$X^2 = 13.789$ $p=0.032<0.05$, önemli

Kız annelerinin %40.6'sı, erkek annelerinin %44.4'ü cinselliğin lise yıllarında başladığını düşünmektedir. Cinselliğin ne zaman başladığını bilmeyen anneler, %13.9; %14.1 oranındadır. Khi-Kare istatistiksel analiz sonucu, gruplar arasında istatistiksel düzeyde önemli bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 1. Araştırmanın örneklemini oluşturan annelerin ve çocukların sosyo-demografik özelliklerinin yüzde dağılımı

Anne yaşı	s	%
19 ve altı	43	6,5
20-29	346	52,0
30-39	237	35,6
40 ve üstü	39	5,9
Çocuk yaşı		
2-3	166	24,9
4-6	198	29,8
7-11	217	32,6
12-14	49	7,4
15-üstü	35	5,3
Çocuk Cinsiyeti		
Kız	325	48,9
Erkek	340	51,1

Tablo 4. 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "cinsel eğitime kaç yaşında başlanmalıdır?" sorusuna verdikleri cevapların, çocuk cinsiyetine göre dağılımı

Ne zaman başlar?	0-3 Yaşta		3-6 yaşta		İlköğretim Yıllarında		Lise Yıllarında		Yetişkinlikte		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Cinsiyet												
Kız	26	8.0	52	16.0	128	39.4	96	29.5	23	7.1	325	100.0
Erkek	24	7.1	64	18.8	135	39.7	89	26.2	28	8.2	340	100.0
TOPLAM	50	7.5	116	17.4	263	39.6	185	27.8	51	7.7	665	100.0
$X^2 = 1.925$ $p=0.749>0.05$, önemsiz												

Yapılan Khi-kare analizi sonucu, gruplar arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Kız çocuğu olan annelerin %39.4'ü, erkek çocuğu olan annelerin de %39.7'si, cinsel eğitimin ilköğretim ve ortaokul (7-15 yaş) yaşlarında verilmesini uygun bulurken, lise yaşlarında (16-18 yaş) verilmesini uygun bulanlar bu grubu izlemektedir (%29.5-%26.2). Okulöncesi yıllar olan 3-6 yaşta cinsel eğitimin başlaması gerektiğini savunanlar ise kız çocuğu annelerinin %16.0'sını, erkek çocuğu annelerinin ise %18.8'ini oluşturmaktadır.

Tablo 5. 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "çocuğunuza cinsel bilgiyi kim verir" sorusuna verdikleri cevapların çocuk cinsiyetine göre dağılımı

Bilgiyi veren\	Anne		Baba		Diğer bir şahıs		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Cinsiyet								
Kız	304	93.5	8	2.5	13	4.0	325	100.0
Erkek	293	86.2	24	7.1	23	6.7	340	100.0
TOPLAM	597	89.8	32	4.8	36	5.4	665	100.0
$X^2 = 10.648$ $p=0.005<0.05$, önemli								

Çocuklara cinsel eğitimle ilgili bilgilerin hem kız (%93.5) hem erkek çocuklar (%86.2) için en yüksek oranda anneleri tarafından verildiği görülmektedir. Yapılan khi analizi sonucunda gruplar arası fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 6. 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "cinsel konularla ilgili olarak çocuğunuza bilgi vermek için onun sormasını bekler misiniz?" sorusuna verdikleri cevapların anne yaşına göre dağılımı.

Bilgi vermek için/ Anne yaşı	Bilgi vermek için soru sormasını beklemem		Bilgi vermek için soru sormasını beklerim		Toplam	
	S	%	S	%	S	%
19 ve altı	24	55.8	19	44.2	43	100.0
20-29	116	33.5	230	66.5	346	100.0
30-39	69	29.1	168	70.9	237	100.0
40-49 üstü	10	25.6	29	74.4	39	100.0
TOPLAM	219	32.9	446	67.1	665	100.0
$X^2 = 12.752$ $p=0.005<0.05$, önemli						

19 yaş ve altındaki anneler çocuklarının cinsel konularla ilgili bilgi vermek için; %55.8 oranında soru sormasını beklemediklerini belirtirken, 20-29 yaş grubundakiler %66.5; 30-39 yaş grubundakiler %70.9; 40 yaş ve üstündekiler ise %74.4 oranında bilgi vermek için çocuklarının soru sormasını belediklerini belirtmektedirler. Khi-kare istatistiksel analiz sonucu gruplar arasında önemli bir fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 7. 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "çocuğunuzun cinsel konularla ilgili sorularını cevaplarırken neler hissediyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevapların çocuk cinsiyetine göre dağılımı

Hissettikleri\ Cinsiyet	Utanma-Heyecan		Rahatlık-Doğallık		Bilmiyorum		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	S	%	
Kız çocuğu olan Anneler	150	46.1	88	27.1	87	26.8	325	100.0	
Erkek çocuğu olan anneler	180	52.9	93	27.4	67	19.7	340	100.0	
TOPLAM	330	49.6	181	27.2	154	23.2	665	100.0	
		X ² = 5.127		p=0.077 > 0.05, önemsiz					

Tablo 7 incelendiğinde hem kız hem erkek çocuğu annelerin çocuklarının cinsel konularla ilgili sorularını cevaplarırken en yüksek oranda utandıkları, heyecanlandıkları, (kız çocuğu olan anneler % 46.1; erkek çocuğu olan anneler % 52.9) görülmektedir. Yapılan Khi-kare istatistiksel analiz sonucuna göre annenin kız ya da erkek çocuk sahibi olması, annenin tepkilerinde farklılık yaratmadığını göstermiştir (p>0.05).

Tablo 8. 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "çocuğunuzun cinsel konularla ilgili bilgilerini anne-babası dışındaki kişilerden almasını nasıl karşılırsınız?" sorusuna verdikleri cevapların çocuk cinsiyetine göre dağılımı

Cinsiyet\ Cevap	Ne tip bilgi aldığına bağlı		Uygun karşılama		Olabilir fark etmez		Toplam		
	S	%	S	%	S	%	S	%	
Kız çocuğu olan Anneler	111	34.2	158	48.6	56	17.2	325	100.0	
Erkek çocuğu olan anneler	117	34.4	164	48.2	59	17.4	340	100.0	
TOPLAM	228	34.3	322	48.4	115	17.3	665	100.0	
		X ² = 0.10		p=0.995 > 0.05, önemsiz					

Araştırma bulguları, gerek kız gerek ise erkek çocuğu olan annelerin , çocuklarının cinsellikle ilgili bir konuda kendisi dışında kişilerden bilgi almasını uygun karşılamayacağını göstermektedir (Kız anneleri %48.6, erkek anneleri %48.2). Aldığı bilginin ne olduğuna ve kiminle bunları paylaştığına bağlı olduğunu savunan kız çocuğu anneleri %34.2, erkek çocuğu anneleri ise %34.4 oranındadır (p>0.05).

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Bu araştırma alt sosyo kültürel düzeydeki annelerin 2-18 yaş grubundaki çocuklarının cinsel eğitimi ile ilgili görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 665 anne alınmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket aracılığıyla yüz-yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

Tablo 2'de annelerin "cinsel eğitim nedir?" sorusuna verdikleri cevapların anne yaşına göre dağılımı verilmiştir. Yapılan Khi-kare istatistiksel analizi sonucu annelerin yaşları bakımından, gruplar arası fark önemli bulunmamıştır (X²=9,965 , P=0,126 p>0,05).

19 yaş ve daha genç anneler ile 40 yaş ve daha yaşlı anneler %74.4 oranında, 20-29 yaştaki anneler %58,7 ve 30-39 yaştaki anneler %55,3

oranında cinsel eğitimin ne olduğunu bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan anneler, büyük bir oranda cinsel eğitim hakkında bilgileri olmadığını ifade ederken, bunu ikinci sırada cinsel eğitimi "cinsel ilişki" olarak tanımlayan anneler izlemiştir.

Bu sonuç cinselliğin tabu sayıldığı ülkemizde özellikle kadınların cinsellik ve cinsel eğitim konusunda yeterli ve doğru bilgilere sahip olmadıklarını düşündürmektedir.

Kanada'da 6, 9 ve 12. sınıf çocuklarının anneleriyle yapılan araştırmaya 130 anne katılmıştır. Annelerin %75.2'si kendi anne babalarının cinsel eğitim konusundaki paylaşımlarının yetersizliğini ifade etmişlerdir. Aynı araştırmada annelerin %19.3'ü cinsel eğitimin biyolojik an-

lamı üzerinde yoğunlaşmışlardır (Marsman, & Herold 1986) [7].

Baldwin de, ailelerin çocuklarına cinsel eğitim verirken menstruasyon, kadın üreme sistemi gibi biyolojik konular üzerinde durduklarını belirtmiştir [8].

Yıldız (1990), çalışmasında ortaokul öğrencilerinin anne babalarına “cinsel konular dendiğinde akıllarına ne geldiğini sormuştur. Annelerin %83.4’ü , babaların ise %68’i cinselliği cinsel ilişki ve evlilikle ilişkili olarak tanımlamışlardır [9].

Acer (1999) ise 3 ve 4 yaş çocuklarının anneleriyle benzer çalışmayı yapmış ve annelerin %60.6’sının cinsel eğitimi cinsel ilişki olarak tanımladıklarını bulmuştur [10].

Diğer araştırma sonuçları da gözönüne alındığında bu araştırmadaki annelerin cinsel eğitim nedir sorusuna verdikleri cevaplar şaşırtıcı değildir. İstatistiksel olarak da cevap vermede anne yaşları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 3’de, annelerin “cinsellik ne zaman başlar” sorusuna verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı gösterilmektedir.

Khi-Kare istatistiksel analiz sonuçlarına göre gruplar arasındaki fark istatistiksel düzeyde önemlidir ($X^2 = 13.789$, $p=0.032$ $p<0.05$).

Kız annelerinin %40,6’sı, erkek annelerinin %44.4’ü, cinselliğin ergenlik olarak tanımlanan lise yıllarında başladığını belirtmişlerdir. Cinselliğin evlenince ya da yetişkinlikte başlayacağını belirten annelerin olduğu da görülmektedir.

Oysa her çocuk dünyaya cinsiyeti ile gelir. Doğuştan itibaren diğer sistemleri gibi üreme sistemi ve bu sistemin organları da vardır. Ancak bunların gelişip, fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için zamana gereksinim vardır. Bu anlamda cinsiyet doğumla var olan bir kavramdır. Buradaki sonuçlar annelerin cinselliği, cinsel yaşantı veya cinsel ilişki ile bağlantılı olarak düşündüklerini, bu nedenle de bu kadar geç başlayacağını düşündüklerini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Tablo 4’de 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin “cinsel eğitime kaç yaşında başlanmalıdır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı verilmiştir.

Kız çocuğu olan annelerin %39,4’ü, erkek çocuğu olan annelerin de %39.7’si, cinsel eğitimin ilkökul ve ortaokul (7-15 yaş) yaşlarında verilmesini uygun bulurken, lise yaşlarında (16-18 yaş) verilmesini uygun bulanlar bu gruba izlemektedir.

İldeş 1990’da, 303 anne ve 303 baba ile yaptığı çalışmasında 3-6 yaş döneminde çocuğu olan annelerin %88.2’sinin babaların %76.3’ünün kız çocuklarına; annelerin %97.4’ünün, babaların ise %93.4’ünün de erkek çocuklarına cinsel eğitimin verilmesinin gerekli olduğunu düşündüklerini bulmuştur [11].

Yıldız (1990), ortaokula devam eden 12-15 yaş çocuklarının annelerinin cinsel eğitimin gerekliliği konusundaki düşüncelerini incelediğinde %77.0 oranında “cinsel eğitim gereklidir” cevabına ulaşmıştır [9].

Bu araştırma sonuçları annelerin cinsel eğitimin gerekliliğine inandıklarını göstermektedir. Ancak annelerin cinsel eğitimin ne zaman başlaması gerektiği konusundaki görüşlerinin doğruluğu tartışılabilir.

Yıldız (1990), çalışmasında cinsel eğitimin ne zaman başlaması gerektiğini sormuştur. Annelerin; %1.9’u 0-6 yaşta; %6.2’si 6-11 yaşta; %34.8’i 11-15 yaşta %31.7’si 15-18 yaşta; %25.4’ü de 18 yaştan sonra başlaması gerektiğini düşünmektedirler [9].

Ergin 1993, lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin cinsel eğitime ne zaman başlamalıdır sorusuna verdikleri cevaplarını incelemiştir. Öğrencilerin %3.33’ü anaokulunda; %18.89’u ilkökulda; %56.11’i ortaokulda %15.0’i lisede ve %2.78’i yüksek öğretimde cinsel eğitimin başlaması gerektiğini belirtmişlerdir [12].

İstatistiksel analiz sonucu cinsiyete göre fark anlamsız bulunmuştur. Aslında bu bulgu ilginç görünmektedir. Çünkü tablo 3’te annelerin cin-

sellik ne zaman başlar sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde cinsiyetler arası fark anlamlı bulunurken, eğitime başlama yaşı hakkındaki görüşlerinde cinsiyetler arası fark bulunmamıştır. Yani cinsellik başlasa da eğitime başlama konusundan uzak kalmayı tercih ettikleri düşünülebilir.

Ayrıca yürütülen araştırmada çocukların cinsellikle ilgili sorularını aile içinde kimlere sordukları da incelenmiş ve çocukların cinsel konularla ilgili sorularını %69.7 oranında anneye ve %2.7 oranında babaya sordukları görülmüştür.

Çocukların yaşlarına göre cinsel konularla ilgili soru sorup sormadıkları da incelenmiştir. 2-3 yaşta %32.1; 4-6 yaşta %74.3; 7-11 yaşta %65.9; 12-14 yaşta %63.3; 15-18 yaşta %42.9 oranında soru sordukları gözlenmiştir.

Acer de (1999), 3 ve 4 yaş grubu kız çocuklarının %60.1'inin ve erkek çocuklarının %54.9'nun cinsellikle ilgili sorularını anneye sorduklarını ve cinsiyetler arası farkın önemsiz olduğunu bulmuştur [10].

Tablo bu bilgilerin ışığı altında ele alınınca ortaya ilginç bir sonuç çıkmaktadır. Çocuklar soru sormakta ve bir cevap beklemektedirler. Anneler belki de bu soruları cevaplamakla beraber aslında cinsel eğitimin başlamış olduğunun bilincinde görünmemekte ve cinsel eğitimin daha büyük yaşlarda başlaması gerektiğini düşünmektedirler. Bu da annelerin cinsel eğitimin anlamını yanlış yorumladıklarını bir kez daha düşündürmektedir.

Tablo 5'de kız anneleri de (%93.5), erkek anneleri de (%86.2) cinsel eğitimi kendilerinin vermeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Khi-kare istatistiksel analiz sonuçlarına göre gruplar arası fark önemli bulunmuştur ($X^2 = 10.648$ $p=0,005$ $p < 0,05$).

Bennett 1984, Fox, Inazu 1980, Welbourne 1978, annelerin çocuklarının cinsel eğitimine babalardan daha çok katıldıklarını belirtmişlerdir [8].

Dickinson (1978) ve Bennett. ve Dickinson

(1980) ergenlik dönemindeki çocukların cinsel konularla ilgili temel bilgi kaynağının yaşlıları olduğunu belirtmektedirler [8].

Kaiser Family Foundation (1996), çocukların cinsellikle ilgili bilgilerini %40 oranında anaokul ve ilkököl öğretmenlerinden ve okuldan; %39 oranında televizyon, magazin ve medyadan; %36 oranında ailelerinden; %27 oranında arkadaşlarından; %12 oranında kardeş ve yeğenlerden; %9 oranında ise doktor ve hemşirelerden edindiklerini bildirmişler [13].

Yıldız (1990), ortaokul çocukları ve aileleriyle yaptığı çalışmada, anne babaların kendilerinin ilk bilgi kaynaklarını araştırmıştır. Annelerin %44.1'i ve babaların %63.7'si cinsellikle ilgili ilk bilgilerini arkadaşlarından edindiklerini belirtmişlerdir [9].

Yıldız'ın çalışma bulgularında, Kaiser 1996'nın aksine öğretmenlerin ilk bilgi kaynağı olma oranı oldukça düşüktür (Anne %20, baba %9) [9].

Acer (1999) Ankara İl Merkezindeki Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması merkezlerine başvuran 3 ve 4 yaş grubu çocuklarının anneleri ile çalışmıştır. Acer, annelerin %60'ının çocuklarına cinsellikle ilgili bilgileri kendilerinin verdiklerini bulmuştur [10].

İstatistiksel analiz sonucu cinsiyetler arası fark önemli bulunmuştur. Anneler kendi cinsiyetlerinden olan kızlarına cinsel bilgi vermenin daha kolay olduğunu düşünüyor olabilirler. Bunun yanısıra oğulları ile bazı konuları paylaşmaktan utanıyor ve bu nedenle çekiniyor olabilirler. Ancak yüzde değerlere bakıldığında erkek çocuklara da en yüksek oranda (%86.2) annelerin bilgi verdikleri görülmektedir.

"Cinsel konularla ilgili olarak çocuğunuza bilgi vermek için onun soru sormasını bekler misiniz?" sorusuna verdikleri cevapların anne yaşına göre dağılımı Tablo 6 da verilmiştir.

19 yaş ve altındaki anneler %55.8 oranında bilgi vermek için soru sormasını beklemediğini belirtirken, 20-29 yaş grubundakiler %66.5; 30-39 yaş grubundakiler %70.9 oranında ve 40-49

yaş grubundakiler %74.4 oranında bilgi vermek için soru sormasını beklediklerini belirtmişlerdir.

Khi-kare istatistiksel analizi sonucuna göre gruplar arası fark, önemli bulunmuştur ($X^2 = 12.752$, $p = 0.005$ $p < 0.05$).

19 yaş ve altındaki annelerin cinsel konularla ilgili bilgi vermek için daha fazla oranda çocuklarının soru sormasını beklemedikleri (%55.8); 20 yaş ve üstündeki annelerin ise daha fazla oranda çocuklarının soru sormasını bekledikleri görülmektedir. Anne yaşına göre soru sormasını bekleme oranı, yüzde değerler olarak incelendiğinde anne yaşı arttıkça soru sormasını bekleme oranının da arttığı görülmektedir. Yaşı daha ileri olan annelerin çocuklarının da daha büyük olduğu varsayılabilir. Anneler, çocukları büyüdükçe daha özel konularla ilgili bilgilere gereksinim duyabileceklerini düşünüyor olabilirler. Bu nedenle en azından sorular gelene kadar susmayı tercih ediyor olabilirler. Böylece belki de zaman kazandıklarını düşünüyor olabilirler.

Baldwin ve Baranoski (1990) ise anne baba yaşının çocuğa verilen cinsel eğitimin yoğunluğunu etkilemediğini belirtmişlerdir [8].

Tablo 7'de 2-18 yaş grubunda çocuğu olan annelerin "çocuğunuzun cinsel konularla ilgili sorularını cevaplarken neler hissediyorsunuz" sorusuna verdikleri cevapların çocuk cinsiyetine göre dağılımı verilmiştir.

Yapılan Khi-kare istatistiksel analizi sonucuna göre, cinsiyete göre farklılık önemsiz bulunmuştur ($x^2 = 5.127$ $P = 0.077$ $P > 0.05$).

Yıldız (1990), 12-15 yaş çocuklarının annelerinin, çocuklarına cinsel konular hakkında bilgi vermeme nedenlerini araştırırken, %15.9'unun utandığını bulmuştur [9].

Ergin 1993, lise öğrencilerinin %71.11'nin anne babalarıyla cinsel konuları konuşmadıklarını bulmuştur [12].

Acer (1999), çocuklarının cinsellikle ilgili soruları karşısında, annelerin %27.3'ünün çekingenlik ve utanma hissettiğini; %36.1'inin

kendini rahat hissettiğini; %2.8'inin ise şaşırıldığını belirtmiştir. Cinsiyetler arası fark önemsiz bulunmuştur [10].

Cinsiyetler arası fark önemsiz bulunmuştur. Anneler hem kız hem erkek çocuklarının sorularını cevaplarken en fazla oranda utanma ve heyecan hissettiklerini belirtmişlerdir (Kız çocuğu olan anneler, %46.1; erkek çocuğu olan anneler, %52.9). Bu sonuç annelerin kendi yetiştirilmeleri tarzlarından kaynaklanıyor olabilir. Ülkemizde cinsel konular daha çok ayıp, yasak konular olarak ele alınmaktadır. Araştırma örneklemindeki annelerin de kendi çocukluklarında bu tip baskılar ile yetiştirildikleri düşünülebilir. Bu nedenle de bu tip konuları çocukları ile paylaşırken utanma ve heyecan hissetmeleri kaçınılmazdır.

Tablo 8'de araştırma grubundaki annelerin çocuklarının cinsel konularla ilgili bilgilerini anne-babası dışındaki kişilerden almasını nasıl karşıladıklarının çocuk cinsiyetine göre dağılımı sunulmuştur.

Annelerin %34.3'ü "ne tip bilgi olduğuna ve bu bilgiyi kimden aldığına" bağlı olduğuna, % 48.4' ü uygun karşılamadığını, %17.3'ü ise bunu normal karşılayacaklarını bildirmişlerdir.

Khi-kare istatistiksel analizi sonucuna göre cinsiyetler arası fark önemli bulunmamıştır.

Tablo 7'deki bulgular gözönüne alındığında cinsiyetler arası fark olmaksızın annelerin çocuklarının cinsel konularla ilgili sorularını cevaplarken utanma-heyecan hissettikleri görülmektedir. Buna rağmen çocuklarının başka kişilerden bilgi almasını uygun karşılamıyor olabilirler. Çünkü cinsel eğitimde her ailenin farklı düşünce, tutum ve inanışları vardır. Cinsel eğitim bir anlamda bunların yeni kuşaklara iletilmesidir. Bunun yanında annelerin küçümsenmeyecek bir oranda ne tip bilgi aldığına bağlı cevabını (Kız çocuğu olan anneler, % 34.2; erkek çocuğu olan anneler %34.4) verdikleri görülmektedir. Annelerin cinsel konuları paylaşırken hissettiklerini belirttikleri utanç ve heyecan nedeni ile cinsel konuları paylaşmaktan kaçındıkları düşünülebilir. Bu nedenle de eğer bilgi kendilerince doğru ise buna tepki vermiyor olabilirler.

Bir anlamda çocuk bir şekilde nasıl olsa eğitim alıyor düşüncesinde oldukları akla gelebilir.

Yürütülen araştırma bulgularına göre örneklem grubundaki annelerin büyük çoğunluğunun cinsel eğitimin ne olduğunu bilmediği, büyük bir kısmının ise yanlış tanımladıkları görülmektedir. Buna bağlı olarak cinsel eğitimle ilgili duygu ve düşünceleri de istenmeyen bir yöne doğru gitmektedir. Sadece örneklem grubundaki annelerde değil toplumumuzdaki birçok bireyin cinsellik konusunda yanlış bilgi, kavram, korku ve çekingenlik içinde oldukları görülmektedir. Bu, çoğu kez bizim toplumumuzda cinsiyetin ayıp, günah ve yasak olarak ele alınmasından kaynaklanıyor olabilir. Anne ve babalar cinsel eğitim konusunda çocuklarına “ne” anlatacaklarının yanı sıra bunu “nasıl” anlatacaklarına ait tereddütü de beraberinde yaşarlar. Çocukların sağlıklı bir cinsel eğitim alabilmeleri ilk olarak anne ve babaların bu konudaki bilgi düzeyine, konuyu algılayış biçimine bağlıdır [14].

Çocukların cinsel gelişim ve eğitimleri onların yaşamları için çok büyük değer taşımaktadır. Cinsel eğitimin anne ve babaların eğitimi, duygu, düşünce ve tutumları ile çok yakından ilişkili olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle öncelikle toplumdaki bilinçliliği artıracak eğitim programları daha sonra okul programları içine yerleştirilecek cinsel eğitim programları hızla hak ettiği yere kavuşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] Noonan, Raymond J., Director of Sex Quest/ The Sex Institute, Assessing Right-Wing Opposition to Sex Education, (Paper Presented at the IV. World Congress of Sexology in the Plenary Session), 1999.
- [2] Atabek, Erdal, “Cinsellikten İkmale Kalmak”. **Altın Kitaplar Yayınevi**, 4. Basım, İstanbul. 1994.
- [3] Strong, B.; DeValut, C.; Sayad, B. W., Core Concepts in Human Sexuality. Mayfield Publishing Company, California.1996.
- [4] Vasta Ross; Haith; Marshall M.Miller; Scott A., Child Psychology The Modern Science, Jhon Wiley and Sons ,Inc., Canada.1992.
- [5] Compenni, C.E., Gender Stereotyping of Children’s Toys: A Comparison of Parents and Non Parents, Sex Roles, vol:40, nos: 1/2, p:121-138. 1999.
- [6] SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States), 2001.
- [7] Marsman, Johan C.; Herold, Edwards S., Attitudes Toward Sex Education and Values in Sex Education. Family Relations, vol:35, no.3 July, 357-361. 1986.
- [8] Baldwin, S.E.; Baranoski, M. V., Family Interactions and Sex Education in the Home. Adolescence, vol: XXV, No:99, Fall. 1990.
- [9] Yıldız, Fatma, “Ortaokul öğrencilerinin Anne-Babalarının Cinsellik ve Cinsel Eğitim Konusundaki Tutum, Davranış ve Beklentileri”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara. 1990.
- [10] Acer, Dilek, “Üç ve Dört Yaş Grubu Çocukların Annelerine Yöneltilmiş Oldukları Cinsellikle İlgili Sorular ve Annelerin Verdikleri Cevapların İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. **Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi**, Ankara. 1999.
- [11] İldeş, Nihal, “Okulöncesi Dönemdeki (3-6) Yaş Çocukların Anne Babalarının Cinsellik ve Cinsel Eğitim Konusundaki İnanış ve Uygulamaları ile Çocukların Cinselliğe İlişkin Meraklarına Karşı, Genel Tutum, Davranış ve Tepkilerinin İncelenmesi.” Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, **Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi**, Ankara. 1990.
- [12] Ergin, Birgül, “Lise Öğrencilerinin Cinsel Bilgi Düzeyleri, Cinsel Eğitime İlişkin Beklentileri ile Anne Babaların Cinsel Eğitim Konusundaki Tutumları”, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara. 1993.
- [13] Adp Form. Princeton Survey Research Associates, The 1996 Kaiser Family Foundation Survey on Teens and Sex: What They Say Teens Today Need to Know and Who They Listen to. Menlo Park, CA. 1996.
- [14] Tuğrul ,Belma, “Cinsel Gelişim Kuramları ve Cinsel Eğitim”, Okulöncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı” **YAPA Yayınları**, İstanbul. 1994.